

บทความปริทัศน์หนังสือ
การบริหารการคลังท้องถิ่น : บทเรียนจากนวัตกรรมท้องถิ่นไทย
(2558) โดย อัครณัฐ วงศ์ปรีดี และ สุนทรชัย ชอบบยศ

อัยรวี วีระพันธ์พงศ์*
Airawee Wiraphanpong

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; E-mail : airawee.w@gmail.com

การบริหารการคลังท้องถิ่น : บทเรียนจากนวัตกรรมท้องถิ่นไทย

“ความหลากหลายของกรณีศึกษาด้านนวัตกรรมท้องถิ่นด้านการคลังที่ยกมานี้สามารถยืนยันบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้หลายประการ ทั้งเป็นองค์กรที่มีการคลังของตนเอง (แม้ยังต้องพึ่งพิงงบประมาณจากรัฐอยู่อย่างมาก) เป็นองค์กรที่ตัดสินใจอยู่บนฐานของประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น การสร้างการตอบสนองทางการเมืองแก่พื้นที่อย่างเหมาะสม การคำนึงถึงการพัฒนาในระยะยาวดังเช่นกรณีการกู้ยืมเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เหล่านี้สามารถสะท้อนความเอาใจจริงเอาใจของท้องถิ่นในการเป็นองค์กรของประชาชน”

ความนำเกี่ยวกับหนังสือเล่มนี้

หนังสือเรื่อง “การบริหารการคลังท้องถิ่น : บทเรียนจากนวัตกรรมท้องถิ่นไทย” เล่มนี้จัดพิมพ์โดยคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) เมื่อปี พ.ศ.2558 มีขนาด A3 ที่จำนวน 163 หน้า หนังสือเล่มนี้เรียบเรียงขึ้นจากประสบการณ์การลงพื้นที่ที่ตรวจประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี พ.ศ.2556 เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ยังมุ่งอธิบายแนวคิดการบริหารทางการคลังท้องถิ่น การกระจายอำนาจทางการคลัง โดยบรรยายถึงสภาพการณ์ดังกล่าวของไทยในปัจจุบันว่าอยู่ ณ จุดใดนอกจากนี้ผู้เขียนยังได้ทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติมเนื้อหาให้มืองค์ประกอบที่ครอบคลุมเกี่ยวกับการอธิบายแนวคิดด้านนวัตกรรมท้องถิ่นพร้อมทั้งได้ยกกรณีศึกษาที่เป็นประโยชน์โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่

- 1) นวัตกรรมการคลังท้องถิ่นด้านรายได้
- 2) นวัตกรรมการคลังท้องถิ่นด้านรายจ่าย
- 3) นวัตกรรมการคลังท้องถิ่นด้านการกู้เงิน

หนังสือเล่มนี้ได้พยายามยกตัวอย่างกรณีศึกษาด้านนวัตกรรมการคลัง
ท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านั้นมีแนวคิดตลอกจน
วิธีการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จได้อย่างไร ทั้งนี้ก็เพื่อสะท้อนให้เห็นถึง
ศักยภาพและความพยายามขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการตอบสนองความ
ต้องการของประชาชนและความสามารถในการพึ่งตนเองทางด้านการคลัง เพื่อให้
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆนำไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้เพื่อให้บรรลุเป้า
หมายความเป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่นนั่นเอง

ทำความรู้จักผู้เขียนหนังสือ

รองศาสตราจารย์ ดร. อัครณัฐ วงศ์ปรีดี เป็นอาจารย์ประจำคณะรัฐ
ประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) โดยสำเร็จการศึกษา
ปริญญาเอก สาขาอาณานิคมศึกษา (เอเชียตะวันออกเฉียงใต้) จากวิทยาลัย
เกียวโต และปริญญาเอก สาขารัฐศาสตร์ (การเมืองเปรียบเทียบ และรัฐประศาสน
ศาสตร์) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการ
หลักสูตรการจัดการภาครัฐและเอกชนมหาบัณฑิต ภาคพิเศษ จังหวัดชลบุรี

อาจารย์สุนทรชัย ขอบยศ สำเร็จการศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์ ด้วยการได้รับทุนส่งเสริมการศึกษาประเภทที่ 1 (Full Scholarship)
ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิต (วิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์) วิทยาลัย
การเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สาระสำคัญในหนังสือ

สาระสำคัญในหนังสือเล่มนี้เรียบเรียงขึ้นจากประสบการณ์การลงพื้นที่
ตรวจประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี พ.ศ.2556 โดย
เริ่มจากการอธิบายถึงแนวคิดการบริหารการคลังท้องถิ่น และความสำคัญของการ
คลังท้องถิ่น อันเป็นการนำเสนอข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการ

บริหารการคลังท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นไปที่เนื้อหาสาระในเรื่องของ ภาษีและการหารายได้ ด้านงบประมาณรายจ่าย และด้านเงินกู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และร้อยเรียงตามด้วยรูปแบบการกระจายอำนาจทางการคลัง รวมถึงความก้าวหน้าด้านการกระจายอำนาจทางการคลังของไทยในปัจจุบัน ซึ่งผู้เขียนได้สรุปในประเด็นดังกล่าวไว้ว่า “เป็นการกระจายตามกระแสสังคมโลกยังไม่มีความชัดเจนมากนัก และยังมีอาการกำกวมคลุมท้องถิ่นในระดับที่สูงมาก” หลังจากนั้นผู้เขียนได้ไล่เรียงเนื้อหาไปสู่แนวคิดการสร้างนวัตกรรมท้องถิ่น โดยผู้เขียนได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมท้องถิ่น ซึ่งเป็นที่มาของกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์นวัตกรรมท้องถิ่น รวมไปถึงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างการกระจายอำนาจกับการจัดการนวัตกรรมท้องถิ่น การทบทวนวรรณกรรมในประเด็นเหล่านี้ได้นำไปสู่กรณีตัวอย่างของนวัตกรรมทางการคลังท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จทั้ง 3 ด้าน คือ 1) นวัตกรรมทางการคลังท้องถิ่นด้านรายได้ โดยผู้เขียนได้ยกตัวอย่างไว้ 3 กรณีศึกษา เช่น การจัดเก็บค่าธรรมเนียมบำบัดน้ำเสีย-น้ำทิ้ง ของเมืองพัทยา เป็นต้น 2) นวัตกรรมทางการคลังท้องถิ่นด้านรายจ่าย โดยผู้เขียนได้ยกตัวอย่างไว้ 5 กรณีศึกษา เช่น การวางแผนจัดบริการสาธารณะและแผนทางการเงินการคลังระยะปานกลาง กรณีเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง, คณะกรรมการประชาคมตรวจการจ้าง อบต.โพรงจาม จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นต้น และ 3) นวัตกรรมทางการคลังท้องถิ่นด้านเงินกู้ โดยผู้เขียนได้ยกตัวอย่างไว้ 3 กรณีศึกษา เช่น การกู้เงินเพื่อบริการสาธารณะในกิจการน้ำประปา เทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก เป็นต้น ซึ่งจากสารบัญของหนังสือเล่มนี้ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 บท ได้แก่ บทที่ 1 การบริหารการคลังท้องถิ่น, บทที่ 2 การกระจายอำนาจทางการคลัง, บทที่ 3 นวัตกรรมท้องถิ่น : ความหมายและแนวคิด, บทที่ 4 นวัตกรรมทางการคลังท้องถิ่นด้านรายได้, บทที่ 5 นวัตกรรมทางการคลังท้องถิ่นด้านรายจ่าย, บทที่ 6 นวัตกรรมทางการคลังท้องถิ่นด้านการกู้เงิน และบทที่ 7 บทสังเคราะห์นวัตกรรมทางการคลังท้องถิ่นไทย ทั้งนี้ จากกรณีตัวอย่างเหล่านี้ได้นำไปสู่บทสังเคราะห์และบทสรุปของผู้เขียนได้ดังคำที่กล่าวไปในช่วงแรกเริ่มของบทความนี้

คุณค่าที่ได้จากหนังสือเล่มนี้

หนังสือ “การบริหารการคลังท้องถิ่น : บทเรียนจากนวัตกรรมท้องถิ่นไทย” เป็นหนังสือที่มีความน่าสนใจในหลายมุมมอง ซึ่งผู้วิจารณ์สรุปได้ 3 ประการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง หนังสือเล่มนี้จัดได้ว่าเป็นนวัตกรรมทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่สำคัญ โดยผู้เขียนได้สร้างปรากฏการณ์ใหม่ๆ ให้แก่แวดวงวิชาการที่ศึกษาด้านการปกครองท้องถิ่น เนื่องจากหนังสือที่กล่าวถึงการบริหารการคลังท้องถิ่นโดยเฉพาะ ยังมีเป็นจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับสาขาอื่นๆ ในการศึกษาการปกครองท้องถิ่น

ประการที่สอง หนังสือเล่มนี้ได้อธิบายถึงองค์ความรู้ในเรื่องการบริหารการคลังท้องถิ่นเบื้องต้นอย่างครบถ้วน อีกทั้งยังได้แสดงให้เห็นถึงภาพปัจจุบันของการกระจายอำนาจทางการคลังในช่วงเวลาปัจจุบัน จึงทำให้เกิดความเข้าใจง่ายต่อผู้ที่ต้องการเริ่มต้นศึกษาด้านการคลังท้องถิ่น

ประการที่สาม หนังสือเล่มนี้ยังเป็นประโยชน์ในการได้ศึกษาจากตัวอย่างแนวคิดและแนวทางในการดำเนินการด้านนวัตกรรมทางการคลังท้องถิ่น เนื่องจากผู้เขียนได้พยายามเสนอกรณีตัวอย่างที่หลากหลายและประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหา ตลอดจนขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บรรลุเป้าหมายได้

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

อัครณัฐ วงศ์ปรีดี และ สุนทรชัย ซอব্যศ. 2558. **การบริหารการคลังท้องถิ่น : บทเรียนจากนวัตกรรมท้องถิ่นไทย**. นนทบุรี : โรงพิมพ์รัตนไตร.